

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В навчально-виховному процесі першокласників значна увага приділяється формуванню пізнавальної діяльності дітей, розвитку мислительних процесів, вихованню інтересу до знань. Збільшення розумового навантаження учнів на уроках математики змушує вчителів замислитись над тим, як постійно підтримувати в учнів інтерес до матеріалу та їх активність протягом уроку.

Одним із шляхів вирішення цього питання є проведення на уроках дидактичних ігор. Саме у процесі гри в учнів виробляються навички самостійного мислення, розвиваються увага і потяг до знань. Граючи, учні ніби мимоволі вчаться, пізнають, запам'ятовують нове, орієнтуються в надзвичайних ситуаціях, поповнюють запас уявлень, понять, розвивають фантазію. Навіть пасивні діти підключаються до гри з неабияким бажанням, стараючись не підвести товаришів.

Створення ігрових ситуацій на уроках математики підвищує інтерес до предмету, вносить різноманітність, емоційне забарвлення у навчальну роботу, знімає втому, розвиває кмітливість і спостережливість. В. Сухомлинський писав: «У грі розкривається перед дітьми світ, творчі можливості особистості. Без гри немає, і не може бути повноцінного дитячого розвитку».

Дидактична гра, як метод математики, має свої особливості. З одного боку, в її сутності закладена ігрова дія, за допомогою гри формуються певні якості особистості, увага, спостережливість, пам'ять, розвивається мислення, виявляються математичні здібності школяра, самостійність, ініціатива.

З іншого боку – гра на уроці математики розв'язує певну дидактичну задачу: вивчення нового матеріалу, повторення і закріплення вивченого, формування математичних вмінь і навичок, використання знань на практиці та інші. Ігри викликають у дітей задоволення, підвищують емоційний тонус, сприяють формуванню у них уявлень про об'єкти математики, її властивості.

Питання про необхідність використання гри вперше було поставлено у 80-х роках ХХ століття. Значний внесок у вивчення дитячої гри зробили Ш. Амонашвілі, Л. Виготський, Д. Ельконін, С. Рубінштейн. В. Сухомлинський вважав, що без гри нема і не може бути повноцінного розвитку. А. Макаренко писав, що дитячі рольові ігри так само важливі для розвитку дитини, як для дорослого справжній праця. Ігри можна і доцільно проводити на всіх уроках у початковій школі. Гра на уроці не розвага, а звичайні справи, замасковані у цікаві вправи. Вона навчає, розвиває і виховує. У дитячі роки гра є провідним видом діяльності людини, через яку вона пізнає світ.

Дидактична гра містить такі структурні елементи: дидактичне завдання; ігровий задум; ігровий початок; ігрові дії; правила гри; підведення підсумків. Увага школярів, перш за все, спрямована на ігрову дію. При цьому до процесів

запам'ятовування, осмислення підключаються глибокі переживання особистості, які роблять їх інтенсивнішими, результативнішими, і навчання проходить без особливих зусиль при великому емоційному піднесенні.

Гра не тільки закріплює знання і уявлення, що вже є в дітей, а виявляється своєрідною формою активної пізнавальної діяльності. Отже, гра для дитини – це справжнє життя. І якщо вчитель організовує її розумно, то він дістає змогу впливати на дітей. За успішним виховним і розвиваючим спрямуванням керування дидактичними математичними іграми передбачається передусім добір і продуктивність, продумання програмового змісту їх, чітке визначення завдань, місця і ролі в цілісному навчально-виховному процесі, взаємозв'язок з іншими іграми та формами навчання. Керування має бути спрямованим на розвиток і заохочення пізнавальної активності, самостійності й ініціативи дітей, застосування дітьми різних способів розв'язання ігрових завдань, забезпечувати доброзичливі взаємини між учасниками, готовність допомогти товаришам [1].

Важливу роль відіграють дидактичні ігри на уроках математики. Вони пробуджують інтерес до навчання. Ігрова форма роботи розвиває мислення, пам'ять, увагу, бажання бути кращим. Крім того, навчальні ігри є психологічно привабливими для учнів. Ігри «Хто швидше?», «Сходинки», «Вибери правильне число», ігри-подорожі розвивають пам'ять, моторику рук, активізують мислення, мовлення, закріплюють обчислювальні навички. Із першокласниками я проводжу такі дидактичні ігри: «Що зайве?», «Які по порядку?», «Яке число пропущено?», «Розмістити правильно числа», «Знайти число». Такий вид роботи дає маленьким учням можливість рухатися, думати, проявляти емоції. У молодшому шкільному віці діти найкраще запам'ятовують матеріал, який супроводжується демонстрацією зорового матеріалу. Тому цей матеріал завжди є яскравим і барвистим [2].

Дидактичні ігри можна ще вважати тренінгом мислення, бо вони сприяють розвитку творчих математичних здібностей. Ігри можна проводити на всіх етапах уроку. Адже гра має проходити через усе життя дитини. Мислення розвивають ребуси, лабіринти, кросворди, конкурси та вікторини. Основним в дидактичній грі на уроках математики є навчання математиці. Ігрові моменти лише активізують діяльність учнів, роблять сприйняття більш активним, емоційним, творчим. Створення ігрових ситуацій підвищує інтерес до математики, вносить різноманіття в навчальну діяльність, знімає втому, розвиває увагу, кмітливість, почуття змагання, взаємодопомогу.

Систематичне використання дидактичних ігор на різних етапах вивчення різноманітного за змістом математичного матеріалу є ефективним засобом активізації учбової діяльності учнів, що позитивно впливає на підвищення якості знань, умінь і навичок учнів, розвиток розумової діяльності. Дидактичні ігри цілком гідно доповнюють традиційні форми навчання і виховання учнів.

Список використаних джерел

1. Букатов В. М. Педагогічні таїнства дидактичних ігор: [посіб.] / В.М.Букатова. – К. : Ред.загальнопед. газ., 2004. – 126с.

2. Козар Г.В. Навчаємо у грі. Використання ігрових ситуацій у процесі навчання математики у початковій школі. / Початкове навчання та виховання №19, X.: Вид. група «Основа», 2009. – С.22-31.

РУПАК А.С.,
МАРЦЕНЮК М.О.,
Мукачівський державний університет, Україна

КОНЦЕПЦІЯ ДОПОМОГИ В ЛОГОТЕРАПІЇ В. ФРАНКЛА

Сучасна світова психологія ґрунтовно досліджує логотерапію В.Франкла, його основоположні принципи і засади: Дж.Б'юдженгал, І.Б.Гриншпун, С.В.Кривцова, Д.О.Леонт'єв, Р.Леїнг, В.В.Летуновський, Р.Мей, Т.В.Сикорська, В.Хесле, І.Ялом, А.Ленгле та ряд інших, які висвітлюють й аналізують основні етапи життєвого та творчого шляху В.Франкла й основоположні підвалини теорії логотерапії, її різноманітні й унікальні психотехніки.

Життєвий шлях В.Франкла склався так, що він та члени його родини, за винятком сестри, котра емігрувала до США, опинилися в концентраційному таборі. Це було страшне місце: у ньому пощастило вижити лише одному із сорока ув'язнених. За два з половиною роки В.Франкл пройшов через чотири табори. Допомогли йому вижити віра, надія, любов. Життєтворчість Віктора Франкла має суттєве значення в історії створення теорії йоготерапії [2].

Логотерапія - це психотерапевтична стратегія та напрямок в галузі екзистенційної психології, які запропоновані австрійськими психотерапевтом В.Франклом, в середині ХХ століття. В основі вчення напрямку логотерапії ставиться завдання психологу допомогти людині у набутті сенсу життя, який не може бути просто запозичений в інших людей [1].

В основі підходу В.Франкла до особистості – три основні поняття: «свобода волі», «воля до сенсу» і «сенси життя». За В.Франклом, питання про сенси життя природне для сучасної нормальної людини. І саме те, що людина не прагне до його досягнення, не бачить шляхів, що ведуть до нього, виступає основною причиною психологічних труднощів і негативних переживань типу відчуття безглуздості, нікчемності життя. Головною перешкодою виявляється центрація, зосередженість людини на собі, невміння вийти за межі себе, до іншої людини або до глибинного сенсу життя. Сенси, за В.Франклом, об'єктивно наявні у кожній миті життя, навіть у найтрагічнішому. Психолог не може дати людині цей сенси, у кожного він свій. Але психолог може допомогти кожному клієнтові: і дорослому, і дитині його усвідомити. Здебільшого втрата сенсу життя відбувається при сильних психотравматичних подіях: катастрофах, аваріях, розлученнях, зраді, загибелі близьких людей, участі у воєнних діях. Отже, завданням логотерапії виступає допомога людині в знаходженні сенсу життя. Унікальний сенси життя (або узагальнені цінності, що виконують ту ж функцію) може бути знайдений людиною в одній з трьох сфер: творчості, емоційних переживань, свідомому прийнятті тих обставин, що людина не в змозі змінити [1].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>